

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒

ความเป็นมา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๑๗ คน เพื่อพิจารณารายละเอียด โดยกำหนดแปรญัตติภายใน ๗ วัน กำหนดเวลาพิจารณา ๔๕ วัน เมื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วรายงาน ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอต่อประธานสภา เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จากนั้น ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณารายละเอียดในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา และลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวันเดียวกัน โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ต่อไป

ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๖๗ ก หน้า ๑๗๑ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการกำหนดฐานความผิดอาญาที่ไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการลดการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวที่ประสงค์ให้ผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำ ความผิดซ้ำและหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบัน นอกจากนี้ ไม่มีบทบัญญัติในการบูรณาการความร่วมมือกันทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหา เกิดความซ้ำซ้อนกับการกระทำ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา สมควรยกเลิกความผิดอาญาฐานกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ปรับปรุงมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่บุคคลในครอบครัว และกำหนดมาตรการในการส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองสถาบันครอบครัว เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม รวมทั้งคุ้มครองป้องกันบุคคลในครอบครัวจากการกระทำ ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมและกำหนดให้มีการบำบัด ฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกกระทำ การดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๗ หมวดและบทเฉพาะกาล ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔๗ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. กำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. กำหนดบทนิยามศัพท์ ได้แก่คำว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” “บุคคลในครอบครัว” “หน่วยงานของรัฐ” “รัฐวิสาหกิจ” “ศาล” “คณะกรรมการ” “กรรมการ” “พนักงานเจ้าหน้าที่” “หัวหน้าศูนย์” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” เช่น “ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่บุคคลในครอบครัวได้กระทำต่อกันโดยเจตนาให้เกิดหรือในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ สุขภาพ เสรีภาพ หรือชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัว ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีชอบ และ “บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตรบุญธรรม รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน เป็นต้น (มาตรา ๔)

๓. คณะกรรมการ

๓.๑ กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ โดยให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนา และคุ้มครองสถาบันครอบครัว ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็น รองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด ซึ่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีโดยมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด โดยให้อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทำหน้าที่เป็นกรรมการ และเลขานุการ สำหรับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นไปตามวาระและตามที่พระราชบัญญัตินี้ กำหนด ส่วนองค์ประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง (มาตรา ๖ - มาตรา ๑๐)

๓.๒ กำหนดให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่และอำนาจกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ แผนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวและการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี รวมทั้งกำหนดแผนงานมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวและการคุ้มครอง สวัสดิภาพ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฯ เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี ส่งเสริมให้มีการสนับสนุน ประสานงาน ติดตามผล และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ เอกชนและ ภาคประชาสังคม ตลอดจนออกกระเบียบหรือประกาศ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๑๑ - มาตรา ๑๒)

๔. ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว

กำหนดให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นศูนย์ส่งเสริมและ คุ้มครองในเขตพื้นที่จังหวัด (พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นหัวหน้าศูนย์) และ ให้กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว เป็นศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร (อธิบดี เป็นหัวหน้าศูนย์) และให้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนหลัก แผนงาน มาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวและการคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้ความรู้ ความเข้าใจ คำปรึกษาแนะนำ และไกล่เกลี่ยประนีประนอม เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ดำเนินการ ตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานต่ออธิบดีและรัฐมนตรี ให้ความช่วยเหลือหรือสงเคราะห์ครอบครัว ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ในกรณีใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หัวหน้าศูนย์หรือ ผู้ซึ่งหัวหน้าศูนย์มอบหมายเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔)

๕. ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

๕.๑ กำหนดให้องค์กรเอกชนใดที่มีวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ อาจขอจดทะเบียนเป็นศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ซึ่งเรียกลำดับว่า “ศพค” การจดทะเบียนเป็น ศพค. ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดไว้ในระเบียบ (มาตรา ๑๕)

๕.๒ กำหนดให้ ศพค. อาจยื่นคำขอเพื่อให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนด้านการเงิน ด้านทรัพยากร ด้านวิชาการ ด้านพัฒนาบุคลากรหรือด้านอื่นใด โดยการยื่นคำขอรับการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดในระเบียบ (มาตรา ๑๖)

๖. การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว

๖.๑ กำหนดให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อดำเนินการให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว ศพค. หรือองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาครอบครัวมีความรู้และความเข้าใจในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว ในการดำเนินการเพื่อทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ความสมบูรณ์ของการสมรส การสิ้นสุดแห่งการสมรส การเป็นบิดามารดากับบุตร สิทธิหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร บุตรบุญธรรม ค่าอุปการะเลี้ยงดู รวมทั้งเรื่องมรดกและพินัยกรรม อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพความรู้และทักษะในการเลือกคู่ครอง การดำรงชีวิตคู่ การเตรียมความพร้อมก่อนและหลังแต่งงาน การเลี้ยงดูบุตร การประกอบอาชีพ สิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมือง ฯลฯ ในการดำเนินการดังกล่าวให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวดำเนินการให้เกิดการร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัว (มาตรา ๑๗)

๖.๒ กำหนดในกรณีที่ชายหญิงใดประสงค์จะจดทะเบียนสมรส หากมีการร้องขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว อาจให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวตามที่ได้มีการร้องขอนั้น หรือประสานศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ศพค. หรือองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวให้ดำเนินการแทนได้ (มาตรา ๑๘)

๖.๓ กำหนดในกรณีที่มีปัญหาหรือต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของครอบครัว บุคคลในครอบครัวอาจขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องของครอบครัวต่อศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ศพค. หรือหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวได้ตามความเหมาะสม (มาตรา ๑๙)

๖.๔ ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว กำหนดให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน เพื่อทำการให้สิทธิประโยชน์หรือสิทธิพิเศษแก่บุคคลในครอบครัวและประกาศการให้สิทธิประโยชน์หรือสิทธิพิเศษดังกล่าวให้ทราบโดยทั่วกัน และในกรณีที่ครอบครัวใดประสบความยากลำบากจนถึงขนาดที่ไม่อาจให้การดูแลและเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวได้ อาจร้องขอความช่วยเหลือที่ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดในระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๒๐)

๖.๕ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบกิจการใดประสงค์จะดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนหลักในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวดังกล่าว เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวแก่บุคลากรในสังกัด อาจขอให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านทรัพยากร ด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร หรือการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนอื่นใด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดในระเบียบโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ (มาตรา ๒๑)

๗. การคุ้มครองสวัสดิภาพ

๗.๑ กำหนดให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ เป็นการดำเนินการเพื่อให้บุคคลในครอบครัวได้รับความปลอดภัย มีความสัมพันธ์ที่ดี และป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และให้หมายความรวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองหรือการป้องกันบุคคลในครอบครัวไม่ให้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และการป้องกันการกระทำความผิดอาญา ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว การส่งเสริมหรือการสนับสนุนไม่ให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนการไกล่เกลี่ย การเยียวยา การบำบัดฟื้นฟู และการติดตามดูแลบุคคลในครอบครัวเมื่อเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (มาตรา ๒๒)

๗.๒ กำหนดในกรณีผู้ใดพบเห็นหรือทราบว่ามีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้แจ้งข้อมูลหรือข่าวสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแจ้งต่อศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวโดยตรงเพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ การแจ้งอาจกระทำได้โดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด และต้องกระทำโดยสุจริตจึงจะได้รับความคุ้มครอง เมื่อได้มีการแจ้งแล้ว กฎหมายกำหนดให้ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยไม่ชักช้าเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพต่อไป (มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔)

๗.๓ กำหนดในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษว่ามีการกระทำความผิดอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่า มีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนส่งสำเนาบันทึกการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษไปยังศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวที่ตั้งอยู่ในท้องที่นั้นโดยไม่ชักช้า แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่ได้ดำเนินการ หากพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดีเห็นว่า เป็นคดีอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานอัยการนั้นแจ้งให้ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวทราบด้วย โดยเมื่อศูนย์ได้รับแจ้ง หัวหน้าศูนย์อาจยื่นคำขอต่อศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อให้รอกการพิพากษาคดีนั้นไว้ก่อนก็ได้ อย่งไรก็ดี ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ได้รับคำขอดังกล่าว จะพิพากษาคดีโดยไม่รอกการพิพากษาคดีนั้นไว้ก่อนก็ได้ (มาตรา ๒๕) ในกรณีที่ศาลที่พิจารณาสั่งรอกการพิพากษาคดีไว้ ให้ศูนย์ส่งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพและผลการปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลโดยไม่ชักช้า (มาตรา ๒๖) และในกรณีที่เด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ (มาตรา ๒๗)

๗.๔ กำหนดในกรณีที่ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวเห็นสมควรให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้มีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพได้ (มาตรา ๒๘) ศูนย์ที่ยื่นคำร้องดังกล่าว อาจเสนอมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซ้ำอีกประกอบการพิจารณาของศาลด้วยก็ได้ ซึ่งมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพนั้น อาจเป็นการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกำหนดระยะเวลา ห้ามผู้กระทำ

ความรุนแรงในครอบครัวก่อเหตุหรือยั่วยุไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ห้ามเสพสุราหรือสิ่งเสพติดใด ๆ ตามกำหนดระยะเวลา ห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าใกล้หรือเข้าไปในที่อยู่ของผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ (มาตรา ๒๙)

๗.๕ กำหนดในกรณีที่มีการร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งมีไชศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพ หัวหน้าศูนย์อาจยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ มาให้ความเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาล ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพก็ได้ และในกรณีที่มีการร้องขอต่อศาลเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพ หากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้ความคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัว ศาลอาจมีคำสั่งให้ศูนย์ฯ ดำเนินการให้ความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว (มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑)

๗.๖ กำหนดในกรณีที่ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต้องปฏิบัติตาม ศาลจะกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา ๓๒) ศาลอาจมีคำสั่งให้ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ ติดตามกำกับให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามคำสั่งและรายงานให้ศาลทราบตามระยะเวลาที่เห็นสมควร (มาตรา ๓๓) โดยผู้อยู่ภายใต้บังคับคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพของศาล ผู้ใดจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลมีอำนาจออกหมายจับผู้นั้นมาซึ่งจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งแต่ไม่เกินกว่าหนึ่งเดือน ถ้าผู้นั้นได้รับการปล่อยชั่วคราวศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติในระหว่างการปล่อยชั่วคราวก็ได้ (มาตรา ๓๔)

๗.๗ กำหนดในกรณีที่ความปรากฏต่อศาลเอง หรือจากรายงานของศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือจากคำร้องหรือคำแถลงของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว ว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้นั้นเปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจมีคำสั่งยุติการคุ้มครองสวัสดิภาพก่อนครบระยะเวลาที่กำหนดไว้หรืออาจมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยเพิ่มเติมหรือลดเงื่อนไขหรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาในการคุ้มครองสวัสดิภาพก็ได้ (มาตรา ๓๕) ในกรณีที่เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ประกอบกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวถูกดำเนินคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วย หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพครบถ้วนแล้ว โดยกำหนดให้ความผิดทางอาญามีผลเป็นความผิดอันยอมความได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัตินี้บัญญัติ (มาตรา ๓๖)

๗.๘ กำหนดในกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่หากรอเข้าไปจะเกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือจิตใจของบุคคลในครอบครัวซึ่งไม่อาจขอศาลตามมาตรา ๒๙ ได้ทันการณ์ กำหนดให้หัวหน้าศูนย์มีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพชั่วคราวได้เท่าที่จำเป็น เมื่อได้มีคำสั่งดังกล่าวแล้ว ให้หัวหน้าศูนย์ยื่นคำร้องพร้อมกับคำสั่งดังกล่าวต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง (มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘)

๗.๙ กำหนดเมื่อมีการแจ้งหรือมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาอันมีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ห้ามผู้ใดลงพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน อย่างไรก็ดี ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว ในกรณี

ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหรือประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลผู้นั้น และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารด้วย (มาตรา ๓๙)

๗.๑๐ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุ มีหนังสือเรียกผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตรวจสอบ ประเมินสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ดำเนินการให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการช่วยเหลือและความคุ้มครองในเบื้องต้น ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ค้นเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น โดยต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และในปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒)

๘. บทกำหนดโทษ

๘.๑ กำหนดโทษแก่ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๔๐ (๑) (๔) หรือ (๖) มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๓)

ซึ่งมาตรา ๔๐ (๑) (๔) หรือ (๖) ประกอบกับมาตรา ๒๓ บัญญัติว่า

“มาตรา ๔๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุ เมื่อได้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา ๒๓

(๔) ดำเนินการให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการช่วยเหลือและความคุ้มครองในเบื้องต้นเป็นการชั่วคราว ได้เข้ารับการตรวจรักษาตามมาตรฐานทางการแพทย์ ได้รับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนได้รับการเยียวยา บำบัดฟื้นฟู หรือการช่วยเหลืออื่นใดตามความเหมาะสม

(๖) ค้นเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อหาและช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา ๒๓ ผู้ใดพบเห็นหรือทราบว่ามีกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้แจ้งข้อมูลหรือข่าวสารกรณีดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแจ้งต่อศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวโดยตรง เพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ

การแจ้งตามวรรคหนึ่งอาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ การแจ้งดังกล่าวเมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิด ทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง”

๘.๒ กำหนดโทษแก่ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม มีโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา ๔๔)

ซึ่งมาตรา ๔๐ วรรคสาม บัญญัติว่า

“การค้นตาม (๖) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า หากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอาจถูกประทุษร้ายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายให้ดำเนินการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น”

๘.๓ กำหนดโทษแก่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๙ มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๕)

ซึ่งมาตรา ๓๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๙ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๒๓ หรือมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาอันมีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรง ในครอบครัวแล้ว ห้ามผู้ใดลงพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือ ข้อมูลใด ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำ ความรุนแรง ในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำความรุนแรง ในครอบครัว หรือบุคคลในครอบครัว ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา หรือเพื่อประโยชน์ ของทางราชการหรือประโยชน์สาธารณะ หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ จากบุคคลผู้นั้น และในการเปิดเผยต้องไม่ระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด ถ้าหากการเปิดเผยนั้นจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร หรือจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต สุขภาพ หรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด จะทำการเปิดเผยไม่ได้ ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารด้วย”

๙. บทเฉพาะกาล

๙.๑ กำหนดให้ผู้ใดถูกพิพากษาลงโทษจำคุกและคดีถึงที่สุดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับโทษหรืออยู่ในระหว่างการรับโทษ ผู้นั้น บุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากบุคคลดังกล่าว อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลดำเนินการไต่สวนและกำหนดโทษ แก่ผู้นั้นเสียใหม่ได้ (มาตรา ๔๖)

๙.๒ กำหนดให้บรรดาฎกกระทรง ระเบียบ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้ยังคงมีผลใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา ๔๗)

นางวนิดา อินทรอำนาจ / จัดทำ